

Orijinal Kaynak: Palmer, Nathan. (2015, February 02). “Why Don’t We Teach Students to Think Sociologically?”, *The Society Pages*.

Atıf Şekli: Palmer, Nathan. (2015, Kasım 30). “Öğrencilere Neden Sosyolojik Düşünmeyi Öğretmiyoruz?”, Çev. Kaan Bodur, *Sosyal Bilimler*, Link: sosyalbilimler.org/sosyolojik-dusunmeyi-ogretmek

Öğrencilere Neden Sosyolojik Düşünmeyi Öğretmiyoruz?

Nathan Palmer
Türkçesi: Kaan Bodur

Ders kitapları, sıklıkla, öğrencilerinize bir sosyolog gibi düşünmeyi öğreteceğinin sözünü verir. Peki aslında gerçekte yaptığı şey tam olarak nedir? Temelde, sosyal teorileri ve araştırma sonuçlarını aktarmak. Bu, öğrencilere bir sosyologun nasıl düşündüğünü değil sosyologların düşüncelerini aktarmaktır. Konu buraya gelmişken, bu yöntem tam da benim öğrencilerime sosyolojiyi nasıl öğrettiğim ve bana nasıl öğretildiğine benziyor.

Lisans hayatımın büyük bir kısmını, hocaların sınıfa “beni, toplumun bu yönünü sosyolojik olarak analiz ederken takip edin” telkinleri ile geçirdim. Hocamız sonuç kısmına geçtiğinde duraklar ve “Gördünüz mü? Bu sonuca nasıl ulaştığımı gördünüz mü?” derdi. Sınıf olay hakkında hiçbir fikre sahip olamamışsa eğer, hoca bir başka konu seçer ve onu sosyolojik olarak analiz ederdi. Ve sonra tekrar, “Şimdi anlıyor musunuz?” Doğrudan yönlendirmenin yokluğunda, sosyolojik düşünme tekrar, deneme/yanılma ve çıkarım ile öğretiliyor.¹

“Ama sosyolojik düşünmenin tek bir yolu yok” dediğinizi duyar gibiyim. Meslektaşlarımla bir sosyolog gibi düşünmek üzerine yaptığımız fikir alışverişlerinde çoğu zaman tek bir sosyolojinin söz konusu olmadığı, aksine kapsayıcı bir terim altında belli belirsiz şekilde birleşmiş farklı bir çok sosyolojinin olduğu fikri ortaya atılıyor. Bu aslında bir çeşit yan çizme. Özellikle de absürt derecede karmaşık sistemler içerisindeki benzerlikleri görmek becerisiyle övünen bir disiplin için...

Sosyolojide, alt disiplinlere has farklı düşünme biçimleri olduğunu kabul ediyorum fakat bunların birbirini dışladığı fikrini kabul etmiyorum. Söylediğim şey, hemen her sosyologun toplumu incelerken kullandığı belirli bir takım düşünme alışkanlıkları, anlayış

¹ Belirtmeliyim ki bu tam da ortak aklın nasıl da örtük bir öğrenmeyle edinildiğini örnekler. Başkalarında görüp nefret ettiğimiz şey bazen -aslında- kendimizde gördüğümüz bir şeydir.

reçeteleri, ideolojiler, fikri çerçeveler, deneyimsel aygıtlar olduğu ve bizim bunları öğrencilere öğretmeyi nadiren aklımıza getirdiğimiz.

Bir nebze duraksayıp bu gerçeği biraz düşünmek gerek. Bir anlığına olaya dışarıdan bakmayı deneyin. Bu acayip bir şey değil mi? İnsanlar neden yetiştirdiği öğrencilerine sosyolojik düşünmeyi öğretip yarının sosyologları olmalarını bir görev olarak görmüyorlar?

Neden bir sosyolog gibi düşünmeyi öğretmiyoruz?

Eğitimcilerin sosyolojik düşünmenin mekaniklerini neden öğretmediklerine dair deneysel bir verim yok fakat buna sebep olduğunu düşündüğüm şeylerin bir listesi var. Eğitimciler, sosyolojik düşünmeyi artık özel bir çaba gerektirmeden kullandıkları bir noktaya ulaşırlar. Artık bizim için sosyolojik düşünme otomatik bir süreçtir. Bu, sosyolojik düşünmenin kolay olduğu anlamına gelmesin. Bunu, pratik yaptıkça belli adımları hızlı geçmek ve içsel yargılarımızın daha tutarlı olması olarak açıklayabiliriz (Ambrose *et al.* 2010; Beilock, Wierenga ve Carr 2002; Lansdown 2002; Smith ve Chamberlin 1992).

İkinci olarak, birçoğumuz düşünce süreçlerimizin mekaniklerini açıklayacak kelimeleri bulmakta güçlük çekiyoruz çünkü gerekli üstbilîşe (*metacognition*) sahip değiliz. Sadece yapıyoruz, nasıl yaptığımızı bilmiyoruz.

Son olarak da sosyoloji ve sosyoloji toplulukları içerisinde, sosyolojinin geçmişteki öğretilme şeklinin mirası yapısal ve kültürel bir güç yaratıyor. Bu güç, “işte bu sosyolojidir ve böyle öğretilir” diyor. Giriş derslerinde gördüklerim buydu ve dersi verirken de en rahat hissettiğim tarz bu. Kimse bana doğrudan sosyolojik düşünmeyi öğretmedi ve bugüne kadar da başıma bir şey gelmedi.

Kaynaklar

Ambrose, S. A., Bridges, M. W., DiPietro, M., Lovett, M. C., Norman, M. K., & Mayer, R. E. (2010). *How Learning Works: Seven Research-Based Principles for Smart Teaching*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.

Beilock, S. L., S. A. Wierenga ve T. H. Carr. (2002). “Expertise, Attention and Memory in Sensor Motor Skill Execution: Impact of Novel Task Constraints on Dual-Task Performance and Episodic Memory.” *The Quarterly Journal of Experimental Psychology: A Human Experimental Psychology*. 55(A): 1211–1240.

Lansdown, T. C. (2002). “Individual Differences During Driver Secondary Task Performance: Verbal Protocol and Visual Allocation Findings.” *Accident Analysis & Prevention*, 34(5), 655–662.

Kahneman, D. (2011). *Thinking, Fast and Slow*. New York: Farrar, Straus and Giroux.

Smith, M. D., & Chamberlin, C. J. (1992). "Effect of Adding Cognitively Demanding Tasks on Soccer Skill Performance." *Perceptual and Motor Skills*, 75(3), 955–961.

Kayda Değer Akademik Metinler mottosuyla, 10 Ağustos 2015 tarihinde yayın hayatına başlayan *sosyalbilimler.org*, sosyal bilimler meselelerine yoğunlaşan, gönüllülük odaklı, açık erişim, akademik bir web sitesidir. Hakkında detaylı bilgi almak için sosyalbilimler.org/hakkinda sayfasını, ekibimizde gönüllü olarak görev almak için sosyalbilimler.org/basvuru sayfasını ziyaret edebilirsiniz.

Facebook, Twitter, Instagram ve YouTube'da **@sosbilorg** kullanıcı adıyla *Sosyal Bilimler*'i takip edebilirsiniz.

sosyalbilimler.org/abonelik sayfasından e-bülten abonesi olarak, her pazar günü, o hafta içinde *sosyalbilimler.org*'da yayımlanan çalışmaların tamamını size gönderilecek bir e-posta ile alabilirsiniz.

sosyalbilimler.org'da yayımlanan metin, video ve podcastlerin paylaşıldığı Telegram grubuna t.me/sosbilorg adresinden katılabilirsiniz.